

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 476/2013-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. augusta 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti C. LTD, Anglicko, zastúpenej advokátom Mgr. A. Š., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 K 48/2012 z 10. decembra 2012 o začatí konkurzného konania a uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 2 K 48/2012 zo 4. januára 2013 o vyhlásení konkurzu na majetok obchodnej spoločnosti S. s. r. o., B., a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti C. LTD odmieta ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. marca 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti C. LTD, Anglicko (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom Mgr. A. Š., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 K 48/2012 z 10. decembra 2012 o začatí konkurzného konania a uznesením okresného súdu sp. zn. 2 K 48/2012 zo 4. januára 2013 o vyhlásení konkurzu na majetok obchodnej spoločnosti S. s. r. o., B. (ďalej len „dlžník“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd uznesením sp. zn. 2 K 48/2012 z 10. decembra 2012 začal konkurzné konanie voči dlžníkovi. Označené uznesenie bolo zverejnené v Obchodnom vestníku č. 242/2012 zo 14. decembra 2012.

Sťažovateľka v tejto súvislosti v sťažnosti uvádza:

„Dňa 18. 12. 2012 po zverejnení Rozhodnutia I (uznesenie okresného súdu z 10. decembra 2012, pozn.) v Obchodnom vestníku podal Sťažovateľ ako veriteľ dlžníka námietky k Rozhodnutiu I, ktorým bolo začaté konkurzné konanie, ktorým Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že dlžníkov návrh na vyhlásenie konkurzu nespĺňal zákonné náležitosti, a to z dôvodu, že v mene dlžníka bol podaný len dvomi z troch konateľov, pričom z výpisu z obchodného registra Dlžníka vyplýva odlišný spôsob konania. Preto podľa Sťažovateľa návrh na vyhlásenie konkurzu nespĺňal základné zákonné náležitosti a zároveň vykazoval procesnú vadu konania, nakoľko návrh nebol podaný v mene Dlžníka oprávnenou osobou, čo spôsobilo nedostatok procesnej spôsobilosti Dlžníka v danom súdnom konaní, a teda rozhodnutie o začatí konkurzného konania bolo nezákonné.“

Okresný súd uznesením sp. zn. 2 K 48/2012 zo 4. januára 2013 vyhlásil konkurz na majetok dlžníka. Do funkcie správcu ustanovil JUDr. M. Š., B. Súčasne vyzval veriteľov dlžníka, aby v lehote 45 dní od vyhlásenia konkurzu prihlásili svoje pohľadávky. Označené uznesenie bolo zverejnené v Obchodnom vestníku č. 8/2013 z 11. januára 2013.

Sťažovateľka v tejto súvislosti v sťažnosti najmä uvádza:

„Tak, ako to vyplýva zo zverejnenia Rozhodnutia I a následne Rozhodnutia II (uznesenie okresného súdu zo 4. januára 2013, pozn.), konkurzné konanie bolo začaté a konkurz vyhlásený na základe návrhu dvoch členov štatutárneho orgánu Dlžníka, a to konkrétne pána J. R. a pána T. L.“

Podľa výpisu z obchodného registra Dlužníka, štatutárny orgán Dlužníka je tvorený tromi konateľmi, a to menovite J. R..., T. L... a R. K..., ktorí sú v mene Dlužníka oprávnení konať len všetci traja spoločne.

Zo zverejnenia Rozhodnutia I a Rozhodnutia II, ktoré boli vydané na základe návrhu členov štatutárneho orgánu Dlužníka, kde absentuje pán R. K. ako konateľ spoločnosti, je zrejmé, že návrh na vyhlásenie konkurzu nebol podaný v mene dlžníka riadne, keďže nebol podaný osobami oprávnenými konať v mene spoločnosti Dlužníka.“

V tejto súvislosti sťažovateľka namieta, že okresný súd „neodstránil vadu konania, ktorá spočívala v nedostatku procesnej spôsobilosť Dlužníka, a vydal Rozhodnutie I a Rozhodnutie II za nesplnenia zákonných predpokladov. Rozhodnutie I a Rozhodnutie II teda vykazuje vadu, spočívajúcu v nedostatku procesnej spôsobilosti Dlužníka.

Napriek takto závažnej vade návrhu na vyhlásenie konkurzu bolo konkurzné konanie nielen začaté ale aj na majetok Dlužníka bol konkurz vyhlásený.“.

Podľa sťažovateľky vyhlásením konkurzu na majetok dlžníka v rozpore so zákonom došlo okrem iného „k zásahu do práv v majetkovej sféry Sťažovateľa“. V tejto súvislosti argumentuje tým, že „vyhlásením konkurzu na majetok Dlužníka, dochádza k zmene hmotnoprávneho postavenia Dlužníka, a v tej súvislosti k zmene hmotnoprávneho postavenia existujúcich veriteľov, ktoré spočíva v zmenenom spôsobe a postupu uspokojenia ich existujúcich pohľadávok.

Sťažovateľ je veriteľom Dlužníka a v minulosti viedol rokovania s ostatnými veriteľmi Dlužníka a spoločníkmi Dlužníka o jej vstupe do spoločnosti Dlužníka, pričom dané rokovania boli následne prerušené.

Vyhlásením konkurzu na majetok Dlužníka v rozpore so zákonom, sa Sťažovateľovi nezákonne odňala akákoľvek možnosť prejavíť záujem o vstup do spoločnosti Dlužníka a dané rokovania obnoviť.“.

Sťažovateľka tvrdí, že „vyhlásenie konkurzu spôsobuje zníženie miery možného uspokojenia pohľadávky Sťažovateľa voči Dlužníkovi, ktorú si Sťažovateľ uplatnil aj v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod č. k. 33 Cb 7/2012

(predtým vedenom pod sp. zn. 27 Rob/270/2011), v ktorom sa domáha voči Dlžníkovi zaplatenia sumy vo výške 438.010,01 EUR.

Uvedený predpoklad vychádza zo stavu majetku, záväzkov a podnikateľskej činnosti Dlžníka, v rámci ktorej mal Dlžník zámer realizovať výstavbu distribučného a logistického centra v blízkosti mesta Senec, pričom je vlastníkom pozemkov, na ktorých sa má projekt realizovať a vykonával výstavbu potrebných inžinierskych sietí. V prípade, ak by Dlžník pokračoval v realizácii svojho pôvodného projektu a ďalej podnikal, je možné dôvodne predpokladať väčší rozsah uspokojenia veriteľov dlžníka ako v prípade vyhlásenia konkurzu.

V dôsledku obmedzenej možnosti uspokojenia pohľadávky Sťažovateľa vznikne v majetkovej sfére Sťažovateľa škoda, ktorú vzhľadom na vyhlásené konkurzné konanie nebude možné nijako eliminovať.“

Na základe uvedeného sťažovateľka žiada, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na právo na ochranu majetku a nezákonným zásahom do majetkovej sféry (článok 20 Ústavy Slovenskej republiky) bolo porušené rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I, o začatí konkurzného konania voči dlžníkovi – spoločnosti S. s. r. o... zo dňa 10. 12. 2012, sp. zn.: 2 K/48/2012, ktoré bolo zverejnené v Obchodnom vestníku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, číslo OV 242/2012, zo dňa 14. 12. 2012 a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I o vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka... zo dňa 4. 1. 2013, sp. zn.: 2 K/48/2012, ktoré bolo zverejnené v Obchodnom vestníku... číslo OV 8/2013, zo dňa 11. 1. 2013;

2. Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu (článok 46 Ústavy Slovenskej republiky) bolo porušené rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I, o začatí konkurzného konania voči dlžníkovi... zo dňa 10. 12. 2012, sp. zn.: 2 K/48/2012, ktoré bolo zverejnené v Obchodnom vestníku... číslo OV 242/2012, zo dňa 14. 12. 2012 a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I o vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka... zo dňa 4. 1. 2013, sp. zn.: 2 K/48/2012, ktoré bolo zverejnené v Obchodnom vestníku... OV 8/2013, zo dňa 11. 1. 2013;

3. *Rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I o začatí konkurzného konania voči dlžníkovi... zo dňa 10. 12. 2012, sp. zn.: 2 K/48/2012, ktoré bolo zverejnené v Obchodnom vestníku... číslo OV 242/2012, zo dňa 14. 12. 2012 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie;*

4. *Rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I o vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka... zo dňa 4. 1. 2013, sp. zn.: 2 K/48/2012, ktoré bolo zverejnené v Obchodnom vestníku... číslo OV 8/2013, zo dňa 11. 1. 2013 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie;*

5. *Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súdu Bratislava I povinnosť uhradiť sťažovateľovi trovy konania pred Ústavným súdom do 7 dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“*

Podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľka tiež navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu sp. zn. 2 K 48/2012 zo 4. januára 2013 o vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej a uložil okresnému súdu a správcovi podstaty zdržať sa akýchkoľvek úkonov v konaní vedenom pod sp. zn. 2 K 48/2012.

V súvislosti s prípravou predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd požiadal predsedníčku okresného súdu o vyjadrenie k sťažnosti. Vo vyjadrení okresného súdu k sťažnosti sp. zn. Spr. 3343/2013 z 2. mája 2013 sa okrem iného uvádza:

«... K aktívnej legitimácii sťažovateľa na podanie ústavnej sťažnosti

Podľa § 24 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii... účastníkmi konkurzného konania sú dlžník (úpadca), navrhovateľ a veritelia, ktorí spôsobom ustanoveným týmto zákonom prihlásili svoje pohľadávky.

Podľa § 24 ods. 2 ZKR až do vydania uznesenia o vyhlásení konkurzu môže do konkurzného konania pristúpiť veriteľ, ktorý preukáže, že by inak bol oprávnený podať návrh na vyhlásenie konkurzu. O pristúpení do konkurzného konania rozhodne súd

do 15 dní od doručenia návrhu uznesením na návrh veriteľa, ktorý má do konkurzného konania pristúpiť.

Podľa § 24 ods. 3 ZKR účastníkmi konkurzného konania sú aj ďalšie osoby, o ktorých právach alebo povinnostiach sa má v konkurznom konaní konať; tieto osoby sú účastníkmi konkurzného konania pre tú časť konkurzného konania, v ktorom sa koná a rozhoduje o ich právach alebo povinnostiach.

Sťažovateľa nemožno v zmysle vyššie citovaných ustanovení ZKR, považovať za účastníka konania, nakoľko nie je ani navrhovateľom, dlžníkom (úpadcom), alebo veriteľom, ktorí si spôsobom ustanoveným ZKR prihlásil svoje pohľadávky podľa § 24 ods. 1 ZKR, ani veriteľom, ktorý pred vydaním uznesenia o vyhlásení konkurzu pristúpil do konkurzného konania na základe návrhu v ktorom preukázal, že by inak bol oprávnený podať návrh na vyhlásenie konkurzu, tak ako to ustanovuje § 24 ods. 2 ZKR. Nakoniec ho nemožno považovať ani za účastníka pre tú časť konkurzného konania v ktorom sa rozhoduje o jeho právach alebo povinnostiach v zmysle § 24 ods. 3 ZKR, nakoľko tými sa rozumejú výlučne len tie osoby, ktoré majú práva a povinnosti iba v niektorej časti konkurzného konania, ako napríklad správca, ak sa rozhoduje o jeho odvolaní, osoba, ktorej súd uloží určitú povinnosť, alebo tretie osoby v konaní o uložení pokuty za neposkytnutie súčinnosti podľa § 75 ods. 12 ZKR, prípadne osoby ktorým súd predbežným opatrením uložil určitú povinnosť podľa § 203 ZKR. Naopak veriteľa, v prípade, ak podal návrh na vyhlásenie konkurzu podľa § 11 ods. 1 ZKR, alebo si podľa § 28 a nasl. ZKR riadne prihlásil svoju pohľadávku, treba považovať za účastníka pre celé konkurzné konanie, a to buď od jeho začiatku, ak je veriteľ zároveň navrhovateľom, alebo od momentu riadneho prihlásenia jeho pohľadávky, ak navrhovateľom nie je, pričom z podaní, ktoré tvoria obsah súdneho spisu jednoznačne vyplýva, že spoločnosť C... nebol ani navrhovateľom v tomto konaní a ani veriteľom, ktorý v konkurze prihlásil svoje pohľadávky, nakoľko tými sa môže stať až potom, ako spôsobom ustanoveným ZKR riadne prihlási svoje pohľadávky v zákonnej lehote uvedenej v uznesení súdu o vyhlásení konkurzu...

Ako vyplýva z vyššie uvedeného sťažovateľ v období, kedy boli súdom vydané ústavnou sťažnosťou napádané rozhodnutia, nebol účastníkom konania, teda v tomto období nedisponoval žiadnymi procesnými právami, ktoré by mu vyplývali buď zo ZKR

alebo subsidiárne z O. s. p., a ktoré by mu boli následne v rovine základných práv a slobôd zaručené Ústavou SR, alebo niektorou medzinárodnou zmluvou. Súd preto ani nemohol do takýchto práv sťažovateľa zasiahnuť. Súd je toho názoru, že postupoval plne v súlade s ustanoveniami vyššie uvedených právnych predpisov, a rovnako aj s ustanoveniami Ústavy SR, keď so sťažovateľom v predmetnom štádiu konkurzného konania nekonal ako s jeho účastníkom, pretože práve takýto postup súdu by nemal oporu v zákone a bol by teda nezákonným (a neústavným) rovnako ako rozhodnutia, ktoré by súd na základe takéhoto postupu neskôr v konaní vydal. Vzhľadom na uvedené je preto súd toho názoru, že sťažovateľ nie je aktívne vecne legitimovaným subjektom na podanie ústavnej sťažnosti smerujúcej proti postupu a rozhodnutiam konkurzného súdu v tej časti v konania, v ktorej mu zákon nepriznáva žiadne procesné práva, pretože takýmto subjektom je podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR len ten subjekt, ktorého ústavou alebo medzinárodnou zmluvou zaručené základné práva a slobody boli (procesným) postupom alebo rozhodnutiami súdu porušené.

Rozhodnutiami súdu však nebolo porušené ani právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, pretože sťažovateľ môže svoje procesné práva v konaní ako konkurzný veriteľ uplatňovať zákonnom ustanoveným spôsobom po tom, ako si riadne prihlási svoje pohľadávky, ktoré voči úpadcovi má a nadobudne tak postavenie účastníka konkurzného konania (pričom je v tomto smere irelevantný sťažovateľov nesúhlas s platnou a účinnou právnou úpravou obsiahnutou v ZKR, uvedený v jeho ústavnej sťažnosti, ktorá mu pred prihlásením jeho pohľadávok do konkurzu nepriznáva postavenie účastníka konkurzného konania, ak sám nie je navrhovateľom, a teda ani procesné právo podávať opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdu vydaným v tomto štádiu konkurzného konania, pretože sa prezumuje ústavná súladnosť tejto právnej normy), a ani právo sťažovateľa na majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, keďže jeho pohľadávky sa budú v konkurznom konaní uspokojovať zákonnom ustanoveným spôsobom...

Bez ohľadu na vyššie uvedené považuje súd za potrebné vyjadriť sa k vlastnému obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

Podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľa tvorí námietka, že návrh na vyhlásenie konkurzu nebol podaný osobami oprávnenými konať v mene spoločnosti S. s. r. o., čo má spôsobovať vadu uznesenia súdu o začatí konkurzného konania. Ako ďalej vyplýva zo sťažnosti sťažovateľa podľa jeho názoru mali návrh na vyhlásenie konkurzu podať všetci

konatelia dlžníka – spoločnosti S. s. r. o., ktorí sú zapísaní v obchodnom registri, a ktorí sú podľa tohto zápisu oprávnení konať v mene spoločnosti spoločne, teda nielen členovia jeho štatutárneho orgánu J. R. a T. L., ktorí návrh na vyhlásenie konkurzu podali bez toho, aby ho podpísal aj ďalší konateľ spoločnosti R. K. Súd však tento názor sťažovateľa nezdieľa.

Podľa § 13 ods. 1 druhá veta zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník... právnická osoba koná štatutárnym orgánom alebo za ňu koná zástupca.

Podľa § 133 ods. 1 Obchodného zákonníka štatutárnym orgánom spoločnosti (s ručením obmedzeným, pozn. súdu) je jeden alebo viac konateľov. Ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.

Podľa § 11 ods. 1 ZKR návrh na vyhlásenie konkurzu sa podáva na príslušnom súde... Návrh na vyhlásenie konkurzu je oprávnený podať dlžník, veriteľ, v mene dlžníka likvidátor alebo iná osoba, ak to ustanovuje tento zákon.

Podľa § 11 ods. 2 ZKR dlžník v úpadku je povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu do 30 dní, od kedy sa dozvedel alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti mohol dozvedieť o svojom úpadku. Túto povinnosť v mene dlžníka má rovnako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu dlžníka, likvidátor dlžníka a zákonný zástupca dlžníka.

Ako vyplýva z vyššie citovaných ustanovení § 13 ods. 1 a 133 ods. 1 Obchodného zákonníka právnická osoba, teda aj obchodná spoločnosť koná štatutárnym orgánom, ktorým je v prípade spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorou je aj dlžník – spoločnosť S. s. r. o., jeden alebo viac konateľov. Ak je konateľov viac, tak ako je to aj prípade dlžníka..., je každý z nich oprávnený konať v mene spoločnosti samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak. Zo spoločenskej zmluvy, ako aj zápisu v obchodnom registri dlžníka... však vyplýva, že konatelia sú oprávnení v mene spoločnosti konať spoločne, teda spoločenská zmluva a na ňu nadväzujúci zápis v obchodnom registri určuje inak, ako dispozitívne ustanovenie § 133 ods. 1 Obchodného zákonníka, a teda každý úkon, ktorý nebol urobený voči súdu všetkými konateľmi spoločnosti spoločne, by súd musel vyhodnotiť ako úkon, ktorý nebol urobený v mene dlžníka... Uvedené by znamenalo, že ak by ZKR za osobu oprávnenú alebo povinnú podať návrh na vyhlásenie konkurzu ustanovoval

výlučne len dlžníka, teda spoločnosť S. s. r. o., musel by ho súd podľa § 14 ods. 1 ZKR vyzvať, aby odstránil vady návrhu, doplnením podpisov všetkých konateľov spoločnosti, a ak by tak dlžník na základe jeho výzvy neurobil, návrh na vyhlásenie konkurzu v zmysle predmetného ustanovenia ZKR odmietnuť. Zo znenia ustanovenia § 11 ods. 2 ZKR však vyplýva, že okrem samotného dlžníka, ktorý je v úpadku a jeho štatutárneho orgánu, majú povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu aj členovia jeho štatutárneho orgánu, pričom je potrebné odmietnuť názor vyplývajúci zo sťažnosti sťažovateľa podľa ktorého jednotliví členovia štatutárneho orgánu dlžníka sú tak oprávnení urobiť jedine spôsobom, akým konajú ako kolektívny štatutárny orgán dlžníka podľa jej spoločenskej zmluvy, teda jedine spoločne. K takémuto právnomu záveru nemožno dospieť na základe logicko-gramatického výkladu § 11 ods. 2 ZKR, z ktorého vyplýva, že ZKR ustanovuje jednotlivých členov štatutárneho orgánu dlžníka za samostatné aktívne legitimované subjekty, ktoré sú povinné podať takýto návrh v mene dlžníka, a to aj samostatne. Ak by tomu tak nebolo ZKR by ich samostatne neustanovoval ako subjekty povinné podať návrh na vyhlásenie konkurzu a ukladal by túto povinnosť iba dlžníkovi a jej štatutárnemu orgánu, pričom na základe aplikácie ustanovení Obchodného zákonníka o konaní obchodnej spoločnosti (§ 13 ods. 1 druhá veta Obchodného zákonníka) a štatutárnom orgáne spoločnosti (§ 85, § 101 ods. 1, § 133 ods. 1, § 191 ods. 1 Obchodného zákonníka), ktoré sú k ustanoveniam ZKR ustanoveniami všeobecnými, by bolo zrejmé, kto je štatutárnym orgánom dlžníka a akým spôsobom má konať tak, aby v mene dlžníka splnil povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Neúnosnosť takého logicko-gramatického výkladu § 11 ods. 2 ZKR podľa ktorého jednotliví členovia kolektívneho štatutárneho orgánu dlžníka nemajú povinnosť (teda ani oprávnenie) podať návrh na vyhlásenie konkurzu napriek tomu, že ich ZKR výslovne vymenováva medzi povinnými osobami, sa ukazuje najmä vtedy, ak toto ustanovenie vykladáme v nadväznosti na § 11 ods. 1 ZKR, podľa ktorého sú oprávnenými osobami na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu nielen dlžník a veriteľ, ale v mene dlžníka likvidátor alebo iná osoba, ak to ustanovuje ZKR, pričom je nepochybné, že ZKR tak robí práve v ustanovení § 11 ods. 2 ZKR, kde za osoby povinné (a teda aj oprávnené) podať návrh na vyhlásenie konkurzu bez ďalšieho ustanovuje aj jednotlivých členov štatutárneho orgánu dlžníka, ktorým je právnická osoba – obchodná spoločnosť. Opačný záver navyše nepodporuje ani teleologický výklad ustanovenia § 18

ods. 2 ZKR, a to jednak preto, že ani z dôvodovej správy k ZKR (parlamentná tlač 835) nevyplýva, že by navrhovateľ zákona alebo zákonodarca mali úmysel obmedziť povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu len na samotného dlžníka, a taktiež preto, že ak by sme prijali záver, že povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu majú členovia kolektívneho štatutárneho orgánu dlžníka – obchodnej spoločnosti len vtedy, ak konajú tak, ako im to ako štatutárnemu orgánu ustanovuje zákon, prípadne spoločenská zmluva, zmaril by sa tým účel samotného konkurzného konania, ktorým je riešenie úpadku dlžníka tak, aby sa pre veriteľov dosiahla čo najväčšia miera uspokojenia ich pohľadávok, nakoľko za takéhoto právneho stavu by bolo možné začať konkurzné konanie len v minime prípadov, keďže, ako to vyplýva zo súdnej praxe, a nakoniec aj z tohto konkrétneho prípadu, kolektívne štatutárne orgány dlžníka – spoločnosti v úpadku, sú len málokedy spôsobilé konať v súlade so spoločenskou zmluvou, ak ich tá oprávňuje konať spoločne, či už pre vzájomné „prehadzovanie si“ povinností, obštrukcie, alebo obyčajné ignorovanie svojich povinností jednotlivými členmi štatutárneho orgánu, atď. Súd preto prijal právny záver, že § 11 ods. 2 ZKR je špeciálnym ustanovením k všeobecným ustanoveniam § 133 ods. 1 Obchodného zákonníka, ako aj k ustanoveniam spoločenskej zmluvy dlžníka..., ktoré jednotlivých členov jeho kolektívneho štatutárneho orgánu oprávňuje konať vo veci podania návrhu na vyhlásenie konkurzu samostatne, a umožňuje im tak zároveň splniť si povinnosť, ktorej nesplnenie spôsobuje na ich strane závažné následky, v podobe vzniku povinnosti nahradiť škodu, ako aj vzniku ich trestnej zodpovednosti.

Na uvedenom nemení nič ani sťažovateľova argumentácia znením ustanovenia § 11 ods. 4 ZKR platným a účinným od 01. 01. 2013, ktoré má potvrdzovať sťažovateľov názor, že členovia štatutárneho orgánu dlžníka nie sú oprávnení podať návrh na vyhlásenie konkurzu samostatne, a to preto, že návrh na vyhlásenie konkurzu bol dlžníkom podaný dňa 26. 10. 2012.

Znenie ustanovenia § 11 ods. 4 ZKR platné a účinné ku dňu 26. 10. 2012, teda ku dňu podania návrhu na vyhlásenie konkurzu dlžníkom, bolo nasledovné: „Ak osoba povinná podať návrh na vyhlásenie konkurzu v mene dlžníka poruší povinnosť včas podať návrh na vyhlásenie konkurzu, zodpovedá veriteľom za škodu, ktorá im v dôsledku toho vznikla, ibaže preukáže, že konala s odbornou starostlivosťou. Táto povinnosť sa nepovažuje za splnenú, ak súd návrh na vyhlásenie konkurzu odmietol alebo konkurzné konanie zastavil

z dôvodu späťvzatia návrhu. Ak návrh na vyhlásenie konkurzu nebol podaný včas, predpokladá sa, že výška škody, ktorá tým veriteľom vznikla, je suma ich pohľadávok, ktoré po zrušení konkurzu alebo zastavení konkurzného konania pre nedostatok majetku zostali neuspokojené, ibaže sa preukáže iná výška škody. Nárok na náhradu škody za nesplnenie tejto povinnosti sa premlčí jeden rok od zrušenia konkurzu alebo zastavenia konkurzného konania pre nedostatok majetku.“

Ako vyplýva z citovaného ustanovenia v čase podania návrhu na vyhlásenie konkurzu ZKR nepoznal exkulpačiu jednotlivých členov štatutárneho orgánu dlžníka zo zodpovednosti za nepodanie takéhoto návrhu, preto znenie predmetného ustanovenia ani žiadnym spôsobom nemôže preukazovať, či podporovať závery prijaté sťažovateľom v otázke výkladu povinností členov štatutárneho orgánu dlžníka pri podávaní návrhu na vyhlásenie konkurzu.

Súd na záver taktiež považuje za potrebné dodať, že spoločnosť C. LTD... požadovala zastavenie začatého konkurzného konania preto, že následkom začatého konkurzného konania podľa jej názoru došlo k odňatiu možnosti prejavit' záujem o jej vstup do spoločnosti S. s. r. o. Ak by súd bez zákonného dôvodu pristúpil na uvedení požiadavku sťažovateľa, sledujúcu uspokojenie výlučne jeho individuálny záujem, konal by tak nielen v rozpore s ustanovením § 6 ZKR, ale aj ostatnými ustanoveniami ZKR, ako aj ďalších zákonov, vrátane O. s. p., nakoľko by osoby, ktoré ani nie sú účastníkmi konkurzného konania zvýhodnil na úkor iných veriteľov dlžníka, čo je nielen neprípustné, ale aj nezákonné, a teda v konečnom dôsledku taktiež neústavné.»

Vyjadrenie okresného súdu z 2. mája 2013 ústavný súd zaslal právnemu zástupcovi sťažovateľky na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právny zástupca sťažovateľky nevyužil v určenej lehote a ani do dňa predbežného prerokovania sťažnosti možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že napriek závažnej vade návrhu na vyhlásenie konkurzu spočívajúcej v nedostatku procesnej spôsobilosti dlžníka (návrh na vyhlásenie konkurzu podpísali len dvaja z troch spoločne konajúcich konateľov dlžníka) okresný súd začal konkurzné konanie a vyhlásil konkurz na majetok dlžníka. Vyhlásenie konkurzu podľa sťažovateľky znižuje mieru možného uspokojenia jej pohľadávky voči dlžníkovi.

Zo sťažnosti sťažovateľky, z jej príloh a vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že sťažovateľka, ktorá je zahraničnou právnickou osobou a jej registrovaným sídlom je Anglicko, je veriteľkou dlžníka.

Dňa 26. októbra 2012 bol okresnému súdu doručený návrh dlžníka na vyhlásenie konkurzu podľa § 11 a nasl. zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“). Návrh za dlžníka podpísali konatelia T. L. a J. R.. Podpis tretieho konateľa R. K. na návrhu chýbal.

Z uvedeného dôvodu okresný súd uznesením z 12. novembra 2012 vyzval navrhovateľa (dlžníka) na odstránenie nedostatkov návrhu na začatie konkurzného konania pod následkom odmietnutia podania. Prípísom doručeným 29. novembra 2012 podpísaní dvaja konatelia dlžníka okresnému súdu oznámili, že ako aktívne legitimované osoby v zmysle § 11 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii (členovia štatutárneho orgánu dlžníka) trvajú na podanom návrhu, a keďže okresný súd iný nedostatok návrhu nevytkol, poukázali na jeho povinnosť rozhodnúť o začatí konkurzného konania voči dlžníkovi. Navyše oznámili, že tretí konateľ dlžníka R. K. krátko predtým odstúpil z funkcie konateľa s tým, že neposkytne súčinnosť v súvislosti s podpísaním návrhu.

Okresný súd uznesením sp. zn. 2 K 48/2012 z 10. decembra 2012 začal voči dlžníkovi konkurzné konanie; označené uznesenie nadobudlo právoplatnosť 15. decembra 2012. Keďže okresný súd nemal pochybnosti o majetnosti dlžníka, uznesením zo 4. januára 2013 vyhlásil konkurz na majetok dlžníka; označené uznesenie nadobudlo právoplatnosť 12. januára 2013.

Z odôvodnenia uznesenia o vyhlásení konkurzu vyplýva, že okresný súd sa oboznámil aj s podaním sťažovateľky zo 17. decembra 2012, doručeným okresnému súdu 18. decembra 2012, označeným ako „*Námietky voči uzneseniu o začatí konkurzného konania*“. Argumentáciou totožnou s argumentáciou obsiahnutou vo vyjadrení okresného súdu k sťažnosti sťažovateľky z 2. mája 2013 (pozri časť I tohto uznesenia) dospel okresný súd k záveru, že sťažovateľku nemožno „*považovať za účastníka konania, nakoľko nie je ani navrhovateľom, dlžníkom (úpadcom), alebo veriteľom, ktorý si spôsobom ustanoveným ZKR prihlásil svoje pohľadávky podľa § 24 ods. 1 ZKR, ani veriteľom, ktorý pred vydaním uznesenia o vyhlásení konkurzu pristúpil do konkurzného konania na základe návrhu v ktorom preukázal, že by inak bol oprávnený podať návrh na vyhlásenie konkurzu, tak ako to ustanovuje § 24 ods. 2 ZKR. Nakoniec ho nemožno považovať ani za účastníka pre tú časť konkurzného konania v ktorom sa rozhoduje o jeho právach alebo povinnostiach v zmysle § 24 ods. 3 ZKR, nakoľko tými sa rozumejú výlučne len tie osoby, ktoré majú práva a povinnosti iba v niektorej časti konkurzného konania, ako napríklad správca, ak sa rozhoduje o jeho odvolaní, osoba, ktorej súd uloží určitú*

povinnosť, alebo tretie osoby v konaní o uložení pokuty za neposkytnutie súčinnosti podľa § 75 ods. 12 ZKR, prípadne osoby ktorým súd predbežným opatrením uložil určitú povinnosť podľa § 203 ZKR. Naopak veriteľa, v prípade, ak podal návrh na vyhlásenie konkurzu podľa § 11 ods. 1 ZKR, alebo si podľa § 28 a nasl. ZKR riadne prihlásil svoju pohľadávku, treba považovať za účastníka pre celé konkurzné konanie, a to buď od jeho začiatku, ak je veriteľ zároveň navrhovateľom, alebo od momentu riadneho prihlásenia jeho pohľadávky, ak navrhovateľom nie je, pričom z podaní, ktoré tvoria obsah súdneho spisu jednoznačne vyplýva, že spoločnosť C. LTD... ani mesto S..., nie sú ani navrhovateľmi v tomto konaní a ani veriteľmi, ktorí v konkurze prihlásili svoje pohľadávky, nakoľko tými sa môžu stať až potom, ako spôsobom ustanoveným ZKR riadne prihlásia svoje pohľadávky v zákonnej lehote uvedenej v tomto uznesení súdu o vyhlásení konkurzu.“.

Napriek tomu sa okresný súd v odôvodnení uznesenia zo 4. januára 2013 o vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka zaoberal námietkou sťažovateľky, podstatou ktorej je skutočnosť, že návrh na vyhlásenie konkurzu nebol podaný osobami oprávnenými konať v mene dlžníka. Podľa názoru sťažovateľky návrh na vyhlásenie konkurzu mali podať všetci konatelia dlžníka, ktorí sú zapísaní v obchodnom registri a ktorí sú podľa tohto zápisu oprávnení konať v mene dlžníka spoločne, teda nielen členovia jeho štatutárneho orgánu J. R. a T. L., ktorí návrh na vyhlásenie konkurzu podali bez toho, aby ho podpísal aj ďalší konateľ dlžníka – R. K. Okresný súd sa s uvedeným názorom sťažovateľky nestotožnil, pričom v odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného uviedol, že „§ 11 ods. 2 ZKR je špeciálnym ustanovením k všeobecným ustanoveniam § 133 ods. 1 Obchodného zákonníka, ako aj k ustanoveniam spoločenskej zmluvy dlžníka – spoločnosti S. s. r. o., ktoré jednotlivých členov jeho kolektívneho štatutárneho orgánu oprávňuje konať vo veci podania návrhu na vyhlásenie konkurzu samostatne, a umožňuje im tak zároveň splniť si povinnosť, ktorej nesplnenie spôsobuje na ich strane závažné následky, v podobe vzniku povinnosti nahradiť škodu, ako aj vzniku ich trestnej zodpovednosti.“

Súd taktiež poukazuje na skutočnosť, že uvedený právny názor zastáva aj Krajský súd v Bratislave, ktorý je odvolacím súdom Okresného súdu Bratislava I (porovnaj napr. uznesenie Krajského súdu Bratislava zo dňa 11. 10. 2012, č. k. 2 CoKR/10/2012-116 IČS:), nie je preto dôvod, aby sa od neho súd odkláňal.“.

Ústavný súd z konečného zoznamu pohľadávok založeného v spise okresného súdu zistil, že sťažovateľka si v predmetnom konkurznom konaní v zákonom ustanovenej 45-dňovej lehote prihlásila nezabezpečenú pohľadávku v celkovej sume 645 309,43 € (zapísaná do zoznamu pohľadávok 25. februára 2013). Správca podstaty ku dňu zistenia pohľadávky 27. marca 2013 poprel sťažovateľke celkom sumu 610 484,43 €, z toho sumu 403 185,01 € v časti prihlásenej istiny a sumu 207 299,42 € v časti prihláseného príslušenstva – úrokov z omeškania. Za zistenú správca považoval sťažovateľkou prihlásenú pohľadávku v sume 34 825 €. Podaním prihlášky sa sťažovateľka stala po vyhlásení konkurzu účastníčkou predmetného konkurzného konania.

Keďže sťažovateľka sťažnosťou podľa čl. 127 ústavy namieta, že okresný súd v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 2 K 48/2012 napadnutými uzneseniami porušil jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní sústredil na posúdenie, či sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou.

Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba jedine v záujme ochrany svojich základných práv (napr. II. ÚS 32/06, II. ÚS 80/06). Sťažovateľ musí teda namietať porušenie svojich základných práv, pričom v spojení s konaním pred všeobecným súdom to prichádza do úvahy len vtedy, ak je účastníkom súdneho konania, v ktorom namieta porušenie svojich základných práv (m. m. II. ÚS 3/05).

Za sťažnosť podanú zjavne neoprávnenou osobou ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody sťažovateľa, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a osobou sťažovateľa, prípadne z iných dôvodov (m. m. III. ÚS 319/2012, III. ÚS 131/2012, I. ÚS 243/2011, II. ÚS 245/2011). O nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom, príp. rozhodnutím orgánu štátu a osobou sťažovateľa ide zvlášť vtedy, ak sťažovateľ nie je účastníkom namietaného konania, alebo aspoň jeho relevantnej (namietanej) časti.

V konkurznom konaní si veritelia osobitným spôsobom vymáhajú pohľadávky. Podľa § 28 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii účinného od 1. januára 2012 pohľadávka, ktorá nie je pohľadávkou proti podstate, sa v konkurze uplatňuje prihláškou. Tak ako v iných konaniach aj v konkurznom konaní si veriteľ musí uplatniť svoje právo, ak chce, aby jeho pohľadávka bola uspokojená. Ak podal návrh na vyhlásenie konkurzu veriteľ, tak sa stáva účastníkom konania doručením návrhu na súd. Tento záver platí napriek tomu, že samotné konkurzné konanie sa podľa zákona začína až zverejnením uznesenia o začatí konkurzného konania v Obchodnom vestníku. Ostatní veritelia, ktorí nepodali návrh na vyhlásenie konkurzu, sa môžu stať účastníkmi konania do vyhlásenia konkurzu tým, že pristúpia do konania (§ 14 ods. 4 a § 24 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii), alebo môžu vstúpiť do tohto konania do vyhlásenia konkurzu návrhom na vstup do konania (§ 25 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii). Po vyhlásení konkurzu sa veriteľ, ktorému pohľadávka vznikla pred vyhlásením konkurzu, môže stať účastníkom konania len podaním prihlášky alebo vstupom do konania [§ 25 zákona o konkurze a reštrukturalizácii (K tomu pozri ĎURICA, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. Praha: C. H. Beck 2012, s. 205)].

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd z obsahu sťažnosti, ako aj obsahu priložených listín a vyžiadaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľka v období, keď okresný súd vydal napadnuté rozhodnutia (tak uznesenie o začatí konkurzného konania z 10. decembra 2012, ako aj uznesenie o vyhlásení konkurzu zo 4. januára 2013), nebola účastníčkou konania, teda v tomto období nedisponovala žiadnymi procesnými právami, ktoré by jej vyplývali buď zo zákona o konkurze a reštrukturalizácii, alebo subsidiárne z Občianskeho súdneho poriadku, a teda z ústavného hľadiska ani základnými právami podľa ústavy, ktorých porušenie namieta touto sťažnosťou. Ako veriteľka dlžníka (úpadcu) sťažovateľka získala postavenie účastníka konkurzného konania až prihlásením svojej pohľadávky, t. j. až po vydaní uznesenia okresného súdu sp. zn. 2 K 48/2012 zo 4. januára 2013 o vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka.

Keďže sťažovateľka nemala v napadnutom súdnom konaní v relevantnom čase (v tej časti konkurzného konania, v rámci ktorej došlo k vydaniu napadnutých uznesení

okresného súdu) procesné postavenie účastníka konania, nemohla v tejto časti konania uplatňovať svoje procesné práva a plniť procesné povinnosti. Z tohto dôvodu nemohlo v posudzovanej časti konania dôjsť ani k porušovaniu jej základných práv alebo slobôd (napr. II. ÚS 205/04).

Na základe uvedeného sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti stotožnil s argumentáciou okresného súdu, v zmysle ktorej sťažovateľka nie je aktívne vecne legitimovaným subjektom vo vzťahu k preskúmvaniu sťažnosťou napadnutých uznesení okresného súdu ani postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu. Keďže sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy podala sťažovateľka, ktorá nie je aktívne legitimovaná na jej podanie, ústavný súd jej sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú neoprávnenou osobou (obdobne pozri napr. II. ÚS 564/2011, IV. ÚS 5/2012).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky na ochranu ústavnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. augusta 2013